

Sopsits Árpád

Ajánló Vörös István Presszó – szonátája elé

Vörös István új színpadi művét leginkább talányos darabnak nevezném, mind tartalmi, mind formai szempontból. Már a cím: Presszó – szonáta is rendkívül sokértelmű, sok jelentésárnyalatot magába foglaló, és rengeteg asszociációt és konnotációt hív elő az olvasóban. Egyrészt utal a mű zenei ihletésű formájára (tételekből áll, és rondószerűen vissza - visszatérnek benne karakterek, szituációk, mondatok)másrészt az anyag belső ritmusának, fogalmazásmódjának változatosságát is sugallja. Versek, motyogás-monológok, parafrázisok, kórusok tagolják, illetve szabdalják szét a pontos drámaprózai szöveget.

A presszó: találkozások, elválások füstös, intim, örök helyszíne. És a világra-bámulásé, a csodálkozásé, a meglepetésé, mert ott mindig történhet valami. Az alcím is sok mindent elárul (avagy Gréta és Cili kettős élete), azt sejteti, hogy nem hagyományos dimenziójú karaktereket fogunk látni. És valóban...a darabban szereplő négy nő, négy eltérő karakter, sejtetett, olykor álomszerű jellemrajzokkal van felrakva, és ez a zenei formából is következik. Ugyanakkor a felvetett problémák, a hol éles, hol tapogatózó és egyre mélyebb és fokozódó drámai szituációk, nagyon is valóságosak, hétköznapiak. Társkeresés, féltékenység, alku, üzlet, a másik személyiségének kipuhatólása, legyőzése, birtokbavételi kísérlete, a magány legalább ideiglenes megszüntetésének lehetősége mind ott vibrálhat a színpadon, ha jók a szereplők, ha hitelesek, és elég pontos az értelmezés, a rendezés.

Az alapszituációk a következők: 1. Egy asszony (mellesleg földrajztanárnő) férje szeretőjét várja, aki valamit szeretne vele megosztani... 2. Egy festőművész nő újjazdag megrendelőjével találkozna... Nem véletlen a feltételes mód, hiszen félreértések, rossz telefonok folytán nem ezen találkozók jönnek létre. Klasszikus bohózati helyzet, groteszk, hol abszurd, hol realista beütésekkel. Mintha Szép Ernő és Strinberg találkozna Beckettel vagy Ionescuval. A darab során Grétából Gabi lesz, Ciliből Csilla. Alakváltozások, vágyképek vagy valóság? Értelmezés kérdése. Két nő, négy szerep. De négy színésznő is játszhatja a négy szerepet, de úgy szerintem kevésbé izgalmas a darab, elvesznek bizonyos dimenziói, és szakmailag is kisebb kihívás.

Már nem kamaszlányok. Érett asszonyok, többrétű problémákkal és hiányokkal verve, küzdve. De az egész darab felfogható egy tudathasadásos én kivetüléseként is, aki megpróbál megkapaszkodni valami reális létbe, vagy két szereplő eltérő víziója is lehet. A darab nehezen adja meg magát, legalábbis nekem, pont a sokféle irány és értelmezhetőség miatt. De ne ijedjenek meg, nem rébusz a darab, és ha megfejtí, mély élményt élhet át a megfejtő. Számomra a mű leginkább a társkeresés, a barátra lelés fájdalmas, groteszk kísérletéről szól.

Vörös István Presszó- szonátája szellemes, sokszor lírai, olykor torokszorító, néha közönséges, akár az élet. De jó hogy van, hogy megszületett.